

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ PARKINSON ΕΝ ΤΩ ΠΛΑΙΣΙΩ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Υπό Γ. Β. ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ
Διδάκτορος τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν
Διευθυντοῦ Διοικητικοῦ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος

1. Εἰσαγωγή

Διὰ τοῦ νόμου τοῦ Parkinson (1) ἐπεδιώχθη ἡ ἐπεξήγησις τοῦ γνωστοῦ φαινομένου τῆς ἐποχῆς μας, δηλαδή τῆς συνεχοῦς ἀυξήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, διὰ τῆς ὑπαγωγῆς του εἰς «μαθηματικόν» τύπον, καταδεικνύοντα ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία σχέση μετὰ τῆς ἀυξήσεως ταύτης καὶ τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τῶν διαμορφουμένων ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Κράτους, ὡς ζῶντος Ὁργανισμοῦ.

Ἐν προκειμένῳ, ἐπιχειρεῖται ἡ ἀνάλυσις τοῦ νόμου τούτου καὶ ἡ διαγραφὴ τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν του στοιχείων, ἐπὶ σκοπῷ κυρίως διερευνήσεως τῆς σχέσεώς του πρὸς τὴν ἐλληνικὴν πραγματικότητα καὶ τῆς δυνατότητος ἐφαρμογῆς του ἐν τῷ Ἑλληνικῷ χώρῳ, ἕνα διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καταδειχθῆ πηρέστερον ἢ ὑπάρχουσα τυχὸν ἀξία του ὡς «νόμου», δυναμένου ὡς τοιούτου νὰ τύχη καθολικῆς ἐφαρμογῆς.

Κατ' ἀκολουθίαν, κρίνεται σκόπιμον νὰ ἐπεξηγηθῆ ἡ ἔννοια τοῦ «νόμου», καθ' ὅσον, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀποψιν, ἡ θάσις διὰ τὴν θεμελίωσιν τῆς τυχὸν ὑπαρχούσης ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Parkinson ἀξίας, εὐρηταί ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ φύσει τοῦ νόμου, ὡς ἀρχῆς ἐχοῦσης ἢ δυναμένης νὰ ἔχη γενικὴν ἐφαρμογὴν, ἀνεξαρτήτως χώρου καὶ χρόνου.

«Νόμος», ὡς νοεῖται ἐν τῇ ἔννοιά τοῦ τοιούτου τοῦ Parkinson, σημαίνει «ἐπιστημονικὴν» ἀρχὴν ἢ μέθοδον, ἣτις βασίζεται ἐπὶ πορισμάτων ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ ἐπὶ πειραματικῶν ἐπαληθεύσεων τῆς ἐφαρμογῆς τῆς, ὑφίσταται δὲ μακροχρονίως, ἀνεξαρτήτως τόπου καὶ χρόνου, καὶ δίδει ἐξακολουθητικῶς καὶ πανομοιούτως τὰ αὐτὰ πάντοτε ἀποτελέσματα (2). Δηλαδή γίνεται δεκτὸν ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὑφίστανται πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ μελετητοῦ ὀρισμένα χαρακτηριστικὰ ἄτινα ἐπιτρέπουν μὲ ἀκρίβειαν τὴν πρόβλεψιν τοῦ ἀποτελέσματος.

1) C. Northcote Parkinson: «Parkinson's law or the Pursuit of Progress», Penguin Books, 1965.

2) Κλ. Β. Μπανταλούκα: «Ἡ ὀργανωτικὴ τῆς Οἰκονομίας», Ἀθῆναι 1967, σελ. 20—21.

Υπό τὴν ἔννοιαν ταύτην ἀναλύεται ὁ νόμος τοῦ Parkinson καὶ καταβάλλεται προσπάθεια νὰ προσδιορισθῇ ἡ τυχὸν ὑπάρχουσα ἐν αὐτῷ ἀξία καὶ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον, πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἀποτελέσῃ ἴσως στοιχείον κατατάξεώς του ὡς νόμου ἐν τῇ πεδίῳ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως.

2. Ἀνάλυσις καὶ κριτικὴ τοῦ νόμου τοῦ Parkinson

Ἡ βασικὴ ἰδέα τοῦ νόμου τοῦ Parkinson, ἐξ ἧς ἐκπορεύεται ἡ θεωρία τῆς συνεχῶς διευρυνομένης πυραμίδος τῶν ἐν γένει Μονάδων τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, εὐρίσκεται εἰς τὰ ἀναπτυσσόμενα ἐν αὐτῷ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἑξῆς :

α) Τὸ στοιχείον τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τῆς ἐργασίας, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι αὕτη δέον νὰ καλύψῃ τὸν διαθέσιμον διὰ τὴν ἐκτέλεσίν της χρόνον.

Πρὸς δικαιολόγησιν μάλιστα τοῦ στοιχείου τούτου, γίνεται ἐπίκλησις τῆς παροιμιώδους φράσεως, καθ' ἣν «ὁ πλέον ἀπησχολημένος ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος ὅστις διαθέτει χρόνον».

β) Τὸ στοιχείον τῆς ἐλαστικότητος τῆς ἐργασίας ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἐκτέλεσίν της χρόνον. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται καὶ ἡ ἀδυναμία ἐπακριβοῦς καθορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναγκαιουσῶν διὰ τὴν ἐκτέλεσίν της ἀνθρωπίνων μονάδων. Βεβαίως, ἐδῶ δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ βλαβὸς καὶ ἡ ἔκτασις τῆς δραστηριότητος ἐκάστου ἀτόμου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν ἢ πολλὰκις ὑποβόσκουσαν τάσιν διογκώσεως, εἰς σημασίαν ἢ ἀκόμη καὶ εἰς σύνθεσιν, τῆς ἐκτελεστέας ἐργασίας, ἐπὶ σκοπῷ συσχετίσεώς της πρὸς τὸν διαθέσιμον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς χρόνον.

Ὁ νόμος τοῦ Parkinson ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ στοιχείου τούτου ἐμφανίζει ὡς γεγονός, ὅτι ἡ προσότης τῆς ἐργασίας δὲν σχετίζεται καθόλου πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἐκτέλεσίν της ἀτόμων.

Εἰς αὐτὴν ἄλλωστε τὴν ἀρχὴν στηρίζεται καὶ ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημά του. Δηλαδή, ἕξει τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡ αὐξησις τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ὑπαλλήλων ἐν τῷ Κρατικῷ Ὁργανισμῷ συντελεῖται πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν καὶ εἰς τὸ αὐτὸ περίπου ποσοστὸν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐὰν ἡ ἐργασία πρόκειται νὰ αὐξηθῇ ἢ ἐλαττωθῇ ἢ ἀκόμη καὶ νὰ ἐκλείψῃ παντελῶς.

Ἰνα δικαιολογηθῇ ἡ ἀποψις αὕτη καὶ κυρίως αἰτιολογηθῇ ὡς «νόμος» ἢ «ἀρχὴ» ἔχουσα καθολικὴν ἐφαρμογήν, ἀνεξαρτήτως χώρου καὶ χρόνου ἐπιχειρεῖται ὁ ἐλεγχὸς τῆς διὰ τῆς ἀναλύσεως στατιστικῶν στοιχείων δεδομένης ἢ δεδομένων χρονικῶν περιόδων, ἀναφερομένων εἰς τινὰ συγκεκριμένον τομέα τῆς Δημοσίας Διοικήσεως. (Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Parkinson λαμβάνονται ὡς παραδείγματα τὸ Ἀγγλικὸν Ὑπουργεῖον Ναυτικῶν κατὰ τὰ ἔτη 1914, 1918 καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Ἀποικίων κατὰ τὰ ἔτη 1935, 1939, 1943, 1947 καὶ 1954).

γ) Τὸ στοιχείον τῆς ὀφισταμένης τάσεως ἢ ἄλλως τῆς ἐνουπαρχούσης ἐπιθυμίας εἰς τὰ ἀνώτερα, ἐν τῇ κλίμακι τῆς Κρατικῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας, ὄργανα, ὅπως αὐξάνουν πάντοτε τὸν

ἀριθμὸν τῶν ὑφισταμένων τῶν, ἀνεξερτήτως ἐν τοῦτο ἐπιβάλλεται ἢ διὰ ἐκ λόγων ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἀποκλείεται ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἐνεργείᾳ ὀργάνων ἡ δημιουργία ἐτέρων τοιούτων παραλλήλου ἀρμοδιότητος, τουτέστιν ἀποφεύγεται συστηματικῶς ἢ ὑπ' αὐτῶν δημιουργία ὀργάνων δυναμένων νὰ ἀποτελέσουν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐξέλιξιν των.

δ) Τὸ στοιχεῖον τῆς ὑφισταμένης, ὡσαύτως, τάσεως τῶν ἀνωτέρων ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ, ὀργάνων πρὸς δημιουργίαν ἐργασίας διὰ τὸν ἑαυτὸν τῶν, ἐπὶ σκοπῇ δικαιολογήσεως καὶ τῆς θέσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς των.

Τὰ ἀνωτέρω ἀναφερόμενα (γ) καὶ (δ) στοιχεῖα, δηλαδὴ τῆς τάσεως τῶν ἀνωτέρων ὀργάνων ὅπως ἀφ' ἐνὸς ἀξιάκουν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑφισταμένων τῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου δημιουργοῦν ἐργασίαν διὰ τὸν ἑαυτὸν τῶν, ἀποτελοῦν τρόπον τινά, κατὰ τὸν νόμον τοῦ Parkinson, τὰς δύο γενικὰς καταυθυντηρίους δυνάμεις, αἵτινες δικαιολογοῦν τὴν ὑποταγὴν τοῦ «βρου» τῆς συνεχοῦς διευρύνσεως τῆς ὑπαλληλικῆς πυραμίδος, τουτέστι τοῦ αὐτομάτου πολλαπλασιασμοῦ, εἰς μίαν ὄρισμένην «ἀρχὴν» ὡς αὕτη διατυπῶνται ἐν τῇ νόμῳ τοῦ Parkinson.

Σκοπὸς τῆς μελέτης ταύτης δὲν εἶναι θεατικῶς ν' ἀσχοληθῇ μὲ τὴν θεωρητικὴν δικαιολόγησιν ἐλάχιστον τῶν ἀναπτυχθέντων ὡς ἄνω στοιχείων. Πιστεύεται ὅμως, ὅτι διὰ τῆς «θεωρήσεως» τοῦ νόμου τούτου ἐν τῇ πρακτικῇ μιᾶς συγκεκριμένης κοινωνίας θὰ δημιουργηθοῦν αὐτομάτως αἱ προϋποθέσεις ἐκεῖναι, αἵτινες θὰ καλύψουν εἴτε θετικῶς εἴτε ἀρνητικῶς τὸν τομέα τούτον.

Τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα, ἄλλωστε, αἵτινα χρησιμοποιοῦνται πρὸς δικαιολόγησιν τοῦ νόμου τοῦ Parkinson ἀναφέρονται, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, εἰς δύο μόνον Κρατικὰς Μονάδας τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, οὐδόλως δὲ ἐρευνῶνται περιπτώσεις ἐτέρων Χωρῶν. Συνεπῶς, πέραν τῆς σημασίας τοῦ συγκεκριμένου χώρου διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν στοιχείων τούτων, εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῇ, ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι μᾶλλον ἐντέχνως ἐπιλεγμένα καὶ κατανεμημένα, ὥστε νὰ δημιουργοῦν ὄντως, τουλάχιστον φαινομενικῶς, τὴν ἐντύπωσιν ἢ τὰς προϋποθέσεις, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἢ εἶναι δυνατόν νὰ στηριχθῇ ὁ διατυπούμενος ἐν τῇ νόμῳ τούτῳ μαθηματικὸς τύπος, ἢ δυνατότης χρήσεως τοῦ ὁποῦ καὶ μόνον καθιστᾷ ἀναμφισβήτητον τὴν δικαιολόγησιν τῆς ἔννοιας καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ «νόμου» τούτου, ὡς ἐπιστημονικῆς ἀρχῆς, ἐχούσης ἢ δυναμένης νὰ ἔχῃ καθολικὴν ἐφαρμογὴν, ἀδιακρίτως χώρου καὶ χρόνου.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν ἄποψιν, ἡ ἐμφανιζομένη εἰς τινὰ συγκεκριμένην κρατικὴν Μονάδα ἀριθμητικὴ αὔξεις τοῦ προσωπικοῦ τῆς, δὲν σημαίνει ὀπωσδήποτε ὅτι μόνη αὕτη δύναται, κατ' ἀξίωμα, νὰ αἰτιολογήσῃ πλήρως τὴν διατυπωμένην ἀρχὴν ἐν τῇ «νόμῳ» τοῦ Parkinson, καθ' ἣν ἡ ἀριθμητικὴ αὔτης αὔξεις εἶναι ἀσχετος πρὸς τὴν ἐπέκτασιν τῆς δραστηριότητος τῆς Μονάδος καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῆς ἐν αὐτῇ ἐργασίας. Ἐν τῇ «νόμῳ» τοῦ Parkinson, ὡς ἐλέχθη, διερευνᾶται ἡ κατάστασις δύο μόνον Κρατικῶν Μονάδων τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ ἐπιχειρεῖται ἡ διατύπωσις συμπερασμάτων, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν «ἀρχῆς» ἐχούσης καθολικὴν ἐφαρμογὴν ἀδιακρίτως χώρου καὶ χρόνου, βασιζομένων περιοριστικῶς εἰς τὰ στοιχεῖα

αίτια αποτελούν το υλικόν αιτιολογήσεως τῆς καταστάσεως ταύτης τῶν δύο τούτων Μονάδων. Πλὴν ὅμως, παραβλέπεται τὸ γεγονός ὅτι ἀκόμη καὶ ἡ διερεύνησις ἀπασῶν τῶν ἐν τινι Χώρᾳ Κρατικῶν Μονάδων ἢ ἡ ὑπὸ γενικὴν ἐπισκόπησιν ἐξέτασις τοῦ θέματος τούτου ἐντὸς ἐνὸς Κρατικοῦ Ὁργανισμοῦ ὡς ἐνιαίου συνόλου κατ' ἴδιαν Μονάδων, ἐπὶ τῆς δραστηριότητος τῶν ὁποίων στηρίζεται τὸ ὄλον οἰκοδόμημά του, μόνον ἐνδείξεις θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παράσχη περὶ τῶν πραγματικῶν αἰτίων μιᾶς ἐνδεχομένης αὐξήσεως ἢ μειώσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Διότι ἡ αὐξήσις τοῦ προσωπικοῦ εἰς τινα συγκεκριμένον τομέα τοῦ Κρατικοῦ Ὁργανισμοῦ μιᾶς Χώρας ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως συνέπειαν μᾶλλον τῆς δραστηριότητος τοῦ συγχρόνου Κράτους, τοῦ ἄλλως ἀποκαλουμένου σήμερον Κοινωνικοῦ Κράτους (Welfare State), παρὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μαθηματικοῦ τύπου τοῦ Parkinson τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα, ὡς θὰ καταδείξωμεν ἐν συνεχείᾳ, εἶναι ἐντελῶς συμπτωματικά. Ἄλλωστε, ἡ πολύπλοκος σημερινὴ μορφή τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἣτις ἐμφανίζεται ἀενάως ἐξελισσομένη καὶ ἀναδιαμορφουμένη, ἀποτελοῦσα τὸ οὐσιωδέστερον στοιχεῖον κατατάξεώς της ἐν τῇ χώρῳ τῶν δυναμικῶν ἐκδηλώσεων καὶ τῶν ζώντων ὀργανισμῶν, δὲν νομίζομεν ὅτι ἀφίνει σοβαρὰ περιθώρια ἐφαρμογῆς μαθηματικῶν τύπων, δυναμένων, ἔστω καὶ τυπικῶς, νὰ προσδώσωσιν αὐτῇ τὴν μορφήν τῆς ἀπολύτου ἐπιστήμης.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀδυνατοῦμεν νὰ ὑποστηρίξωμεν παρόμοιον τι, δοθέντος ὅτι ἡ γνώμη μας κατατάσσεται εἰσέτι μεταξὺ ἐκείνων, καθ' ἃς ἡ Δημοσία Διοίκησις τῆς ἐποχῆς μας εἶναι περισσότερον τέχνη καὶ ὀλιγώτερον ἐπιστήμη.

Τὴν οὐσιαστικὴν πάντως ἀτέλειαν τοῦ νόμου τοῦ Parkinson θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταδείξωμεν διὰ τῆς «θεωρήσεως» τῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητος, χρησιμοποιοῦντες ἔτι καὶ στατιστικὰ στοιχεῖα, περὶ ὧν τόση ἐπιφανειακὴ ἀδυναμία ἐκδηλοῦται ἐν τῇ νόμῳ ταύτῃ. Λέγομεν δὲ ἐπιφανειακὴν, διότι διὰ τοῦ νόμου τοῦ Parkinson δὲν ἐξασφαλίζεται τὸ στοιχεῖον τῆς συγκρισιμότητος τόσον διαχρονικῶς, ὅσον καὶ μεταξὺ ἀπασῶν τῶν Κρατικῶν Μονάδων ὡς καὶ πλειόνων ἔτι Κρατῶν, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν θεμελιώσιν ἀρχῆς, ἐχούσης καθολικὴν ἐφαρμογὴν ἢ ἐπαληθευομένης ὁμοιομόρφως καὶ ὁμοιοτύπως εἰς πάντα χῶρον καὶ χρόνον.

Ἐν τῇ προσπαθείᾳ μας ταύτῃ, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ «νόμος» τοῦ Parkinson φαίνεται νὰ εὐσταθῇ, θεμελιῶν τὴν ἐντύπωσιν ἣν βασικῶς ἐπέδιδεν. Πλὴν ὅμως ἐκκινεῖ εὗτος ἐξ ὀρισμένων, περιοριστικῶς ἀναφερομένων, αἰτίων, αἷτινα θεωρεῖ ὡς τὰ μόνα κίνητρα τῆς διατυπουμένης δι' αὐτοῦ ἀρχῆς. Παραβλέπει ὅμως τὸ γεγονός, ὅτι αὐτὴ αὕτη ἢ σημερινὴ μορφή τῆς Δημοσίας Διοικήσεως ἀποτελεῖ φορέα ἀπροβλέπτων παραγόντων, δυναμένων νὰ ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀριθμητικὴν ἐπαύξησιν τοῦ προσωπικοῦ οἰασδήποτε ἢ ἀπασῶν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Δὲν νομίζομεν, δηλαδὴ, ὅτι ἡ συνεχὴς ἀριθμητικὴ ἐπαύξησις τοῦ προσωπικοῦ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, εἶναι ἀπόρροια μόνον τῶν στοιχείων εἰς ἃ ὁ νόμος τοῦ Parkinson ἀναφέρεται περιοριστικῶς. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα αποτελοῦν ἀναμφισβητήτως παράγοντας συντείνοντας εἰς τὴν διατύπωσιν τοιούτων συμπερασμάτων, πλὴν ὅμως δὲν συνιστοῦν τὸν μόνον φορέα τούτων. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμία ἐκδηλοῦται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον

ομοιομόρφως ἐν οἴφδῃποτε χώρῳ καὶ χρόνῳ, ἐξεταζομένη τοῦλάχιστον ἐξ ἐπόψεως βασικῶν χαρακτηριστικῶν. Ἄλλὰ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ ἐτέρου ἐντελῶς ἄκρου, τῆς θεωρήσεώς των δηλαδὴ ὡς των μόνων χαρακτηριστικῶν ἀκριθείας καὶ προγνώσεως ἐνὸς ἀποτελέσματος, νομίζομεν ὅτι ὑπάρχει πλάνη μὴ ἐπιδεχομένη ἀμφισβήτησιν, τοῦλάχιστον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς συγχρόνου Δημοσίας Διοικήσεως.

3. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου τοῦ Parkinson ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Χώρῳ

Μὲ θάσιν τὸν νόμον τοῦ Parkinson θὰ καταβληθῇ πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια ἀναλύσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι σχετικῆς καταστάσεως καὶ δικτυώσεως ὀρισμένων συμπερασμάτων, εὐρισκομένων ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν φύσιν, τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν μορφήν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Διοικήσεως.

Ὁ «νόμος» τοῦ Parkinson θεμελιώνει τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ προσωπικὸν τῶν Μονάδων τῆς Δημοσίας Διοικήσεως αὐξάνει ἀριθμητικῶς, ἀδιακρίτως ἐὰν ὑφίσταται ἢ μὴ ὑπηρεσιακὴ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη (δηλαδὴ ἀδιακρίτως τῆς αὐξήσεως τῆς ἐργασίας διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν δραστηριοτήτων τῶν κρατικῶν Μονάδων, διευρύνσεως τοῦ σκοποῦ των κλπ.). Ὁ μόνον δὲ αἰτίαν καὶ φορέα τῆς αὐξήσεως ταύτης θεωρεῖ οὗτος τὴν τάσιν τοῦ ὑπηρετουμένου προσωπικοῦ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς φιλοδοξίας του ὅπως ἐξελισσεται ἀκωλύτως μέχρι τῶν ἀνωτάτων βαθμίδων τῆς ἱεραρχίας. Πρὸς πληρεστέραν μάλιστα καὶ ἐπιστημονικὴν δικαιολόγησιν τῆς καθιερουμένης ὑπ' αὐτοῦ ἀρχῆς, χρησιμοποιοῖ τὸν ἐξῆς μαθηματικὸν τύπον :

$$x = \frac{2k^m + 1}{n}, \quad \text{ἐνθα : τὸ } (k) \text{ ἀντιπροσωπεύει τὸν ἀριθμὸν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ}$$

ἀποβλέποντος εἰς προαγωγικὴν ἐξέλιξιν μέσῳ τοῦ διορισμοῦ ὑφισταμένων, τὸ (1) παριστᾷ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἡλικίας διορισμοῦ καὶ τῆς τῶν αὐτῆς ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς Ὑπηρεσίας, τὸ (m) προσδιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ὥρων ἐργασίας (τῆς πραγματικῆς ἐντὸς τῆς Ὑπηρεσίας ἀπασχολήσεως), τὸ (n) δεικνύει τὸν ἀριθμὸν τῶν Κρατικῶν Μονάδων, αἵτινες λειτουργοῦν ἀποτελεσματικῶς, καὶ τὸ (x) συμβολίζει τὸν ἀριθμὸν τοῦ κατ' ἔτος ἀναγκαίου νέου προσωπικοῦ.

Ὁ τύπος οὗτος, προκειμένου νὰ ὑπολογισθῇ τὸ ποσοστὸν τῆς ἀριθμητικῆς αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ, λαμβάνει τὴν ἐξῆς μορφήν :

$$\frac{100(2k^m + 1)}{y^n} \%_0$$

Δηλαδὴ τὸ (x) πολλαπλασιάζεται ἐπὶ 100 καὶ διαιρεῖται μὲ τὸ σύνολον τοῦ προηγουμένου ἔτους. Τὸ (y) ἐν προκειμένῳ ἀντιπροσωπεύει τὸ σύνολον τοῦ ἀρχικοῦ προσωπικοῦ (3).

Ἐξεταστέον ἐάν, ἢ εἰς ποῖαν ἔκτασιν, ὁ νόμος οὗτος εἶναι ἐφαρμόσιμος ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐκπληροῦ ὄντως τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐτάχθη.

Καίτοι δὲν ὑπάρχει πρόθεσις νὰ ἐλεγχθῇ ἡ μαθηματικὴ ἀκρίβεια τοῦ χρησιμοποιομένου τύπου, ἐν τούτοις, θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ ἐπισημανθῇ ἡ ἀδυναμία ἐπακρι-

βους προσδιορισμοῦ τοῦλάχιστον τῶν μεγεθῶν (k), (m) καὶ (n), γεγονός εἰπερ καθιστᾷ ἀναπόφευκτον τὴν διατύπωσιν τῆς ἀπόψεως, ὅτι εἶναι μᾶλλον ἀδύνατος ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ τύπου τούτου μετὰ τὸ περίβλημα τῆς μαθηματικῆς ἀκριβείας, ἣτις θὰ ἐπέτρεπε ἀποτέλεσμα ἐπιστημονικῶς ἐλεγχτέον καὶ χρήσιμον διὰ τὴν δικαιολόγησιν τῆς ἀρχῆς, ἣτις καθιεροῦται διὰ τοῦ «νόμου» τοῦ Parkinson.

Ἄτυχως, τὸ βλον οἰκοδόμημα τῆς ἀρχῆς τοῦ Parkinson βασίζεται ἐπὶ ὑποθέσεως μᾶλλον αὐθακίρετου ἢ μὴ δυναμένης νὰ ἐκληφθῆ ὑπὸ σοβαρὰν ἔσποψιν. Τοῦλάχιστον, τοῦτο ἰσχύει διὰ τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα καὶ νομίζομεν ὅτι οὐδεὶς, ἔχων τὴν πείραν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Διοικήσεως, δύναται νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ.

Ἡ ἄποψις ὅτι ἡ ἐπέκτασις τῶν κρατικῶν δραστηριοτήτων — ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀριθμητικῆς αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ — ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸν λόγον ἱκανοποιήσεως τῆς φιλοδοξίας τοῦ ὑπηρετούντος προσωπικοῦ πρὸς προαγωγικὴν ἐξέλιξιν του μέχρι καὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας, καίτοι φαίνεται, ἐν μέρει, λογικῶς εὐσταθοῦσα, ὡς στηριζομένη εἰς ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, ἐνυπάρχουσαν ἀδιακρίτως χώρου καὶ χρόνου, ἔστω καὶ ἂν αὕτη εἶναι ἀπροσδιόριστος εἰς βαθμὸν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπιστημονικὸν πόρισμα, καλύπτον τὴν μορφήν τῆς κατευθυντηρίου δυνάμεως περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ νόμος τοῦ Parkinson.

Εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι πρακτικὴν, τοῦτο προφανῶς νὰ ἔχη ἐνίοτε συμβῆ προκειμένου περὶ ἐλαχίστων Ὑπαλλήλων τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος, οἵτινες εἶχον καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὰ μέσα νὰ κινήσουν τὰ νήματα τῆς κρατικῆς μηχανῆς πρὸς διεύρυνσιν τῶν δραστηριοτήτων τῶν Μονάδων ὧν προϊστάνοτο, ἐπὶ σκοπῷ ἀποκομίσεως προσωπικῶν ὠφελειῶν. Πλὴν ὁμως, οὐδόπως δύναται νὰ θεωρηθῆ τοῦτο, παρὰ μόνον συμπτωματικῶς, ὅτι ἀπετέλει τὴν κατευθυντήριον δύναμιν διὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἐπαύξησιν τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Δημοσιῶν Ὑπηρεσιῶν.

4. Ἡ ἐν Ἑλλάδι κατάστασις καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς προκύπτοντα συμπεράσματα ἐν σχέσει πρὸς τὸν νόμον τοῦ Parkinson

Τούτων οὕτως ἐχόντων, θὰ προβῶμεν καὶ εἰς τὴν οὐσιαστικωτέραν ἀνάλυσιν τῆς ὑφισταμένης ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως, διὰ τῆς διερευνήσεως τῶν διαθέσιμων στατιστικῶν στοιχείων.

Καίτοι, βεβαίως, δέον νὰ διευκρινισθῆ ὅτι δὲν ὑπάρχουν στατιστικὰ στοιχεῖα, καλύπτοντα ἅπαντας τοὺς τομεῖς, οἵτινες τυχόν θὰ μᾶς ἐνδιέφερον, πρὸς ἐπίτευξιν πληρεστέρου ἐλέγχου ἢ μᾶλλον δι' οὐσιαστικωτέραν δικαιολόγησιν τῶν ἐξαχθησομένων συμπερασμάτων, ἐν τούτοις, τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα, δύνανται, νομίζομεν, νὰ παράσχουν χρήσιμους ἐνδείξεις, δικαιολογούσας τὰ συμπεράσματα ταῦτα.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χρησιμοποιοῦνται οἱ παρατιθέμενοι κατωτέρω πίνακες, ἐκ τῆς μελέτης καὶ τῆς συγκρίσεως τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξαγωγὴ συμπερασμάτων, ἅτινα δικαιολογοῦν τὰς ἀναπτυσσομένης ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἀπόψεις.

Πίναξ Ι

Έμφαίνων τὰς μεταβολὰς εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας κατὰ τὰ ἔτη 1956 — 1965

Ἔτη	Πληθυσμὸς	Αὐξήσεις		Θάνατοι	Μετανάστευσις
		Ἀπόλυτοι ἀριθμοὶ	%		
1956	8.031.013				
1957	8.096.218	65.205	0,81	61.664	30.428
1958	8.173.129	76.911	0,95	58.160	24.521
1959	8.258.162	85.033	1,04	60.852	23.684
1960	8.327.405	69.243	0,84	60.563	47.768
1961	8.398.050	70.645	0,85	63.955	58.837
1956—61		367.037	4,57		
1962	8.448.233	50.183	0,60	66.554	84.054
1963	8.479.625	31.392	0,37	66.813	100.072
1964	8.510.429	30.804	0,36	69.429	105.569
1965	8.550.617	40.188	0,47	66.945	117.167
1961—65		152.567	1,82		

Πηγή: Ἐκ τῶν στοιχείων τῆς Διευθύνσεως Πληθυσμοῦ τῆς Ε.Σ.Υ.Ε.

Ἐκ τῆς στατιστικῆς ἀναλύσεως τῶν στοιχείων τοῦ πίνακος Ι καὶ τοῦ ἀκολουθοῦντος εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα πίνακος ΙΙ εἶναι δυνατὴ ἡ διατύπωσις τῶν ἀκολουθῶν συμπερασμάτων :

α) Ἡ αὐξήσις τῶν Δημοσίων Πολιτικῶν Ὑπαλλήλων κυμαίνεται κατὰ μὲν τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1956—1961 εἰς ποσοστὸν 13,6%, δηλαδὴ κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος 2,72%, κατὰ δὲ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1961—1965 εἰς ποσοστὸν 21%, δηλαδὴ κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος 5,25%.

β) Ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας κυμαίνεται κατὰ μὲν τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1956—1961 εἰς ποσοστὸν 4,57%, δηλαδὴ κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος 0,91%, κατὰ δὲ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1961—1965 εἰς ποσοστὸν 1,82%, δηλαδὴ κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος 0,45%.

γ) Γενομένης συγκρίσεως μεταξὺ τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τῶν Δημοσίων Πολιτικῶν Ὑπαλλήλων καὶ τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1956—1961 διαπιστοῦται ὅτι διὰ ποσοστὸν αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 0,91% ἀντιστοιχεῖ αὐξήσις τῶν ὑπαλλήλων κατὰ 2,72% καὶ διὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1961—1965, διὰ ποσοστὸν αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 0,45% ἀντιστοιχεῖ αὐξήσις τῶν ὑπαλλήλων κατὰ 5,25%.

δ) Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ καθίσταται σαφές ὅτι μᾶλλον ἄλλοι παράγοντες ἐπενεργοῦν ἐκάστοτε πρὸς διαμόρφωσιν τῶν ἀριθμῶν τούτων, οἵτινες ἀποδεικνύονται

Πίναξ ΙΙ

Ἐμφαίνων τὸ σύνολον τῶν Δημοσίων Πολιτικῶν Ὑπαλλήλων, καταγεγραμμένων
κατὰ Ὑπουργεῖα κατὰ τὰ ἔτη 1956, 1961 καὶ 1965

Ὑπουργεῖα	1956	1961	1965	% Αὐξησης ἢ ἐλάττωσις	
				1956-61	1961-65
Σύνολον	64.956	73.788	89.273	13,6	21
Βουλῆ	243	307	326		
Προεδρίας Κυβερνήσεως	214	571	787		
Οἰκονομικῶν	11.233	11.858	12.212		
Συντονισμοῦ	466	620	730	33	17,4
Ἐξωτερικῶν	484	576	711		
Δικαιοσύνης	5.463	5.576	5.974		
Ἐσωτερικῶν	1.758	1.741	2.199		
Δημοσίας Τάξεως	560	496	478		
Δημοσίων Ἔργων	1.636	1.532	2.502		
Συγκοινωνιῶν	5.750	6.153	6.768		
Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρησκευμάτων	27.102	30.476	38.038		
Ἐμπορίου	1.375	1.420	1.512		
Βιομηχανίας	450	496	539		
Ἐργασίας	335	316	441		
Γεωργίας	2.784	3.807	4.692		
Κοινωνικῆς Προνοίας	2.229	5.072	1.374	127,54	24,68
Ὑγιεινῆς			4.950		
Ἐθνικῆς Ἀμύνης	2.819	2.722	4.979		
Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας	55	49	61		

Πηγή: Ἐκ τῶν στοιχείων τῆς τ. Γενικῆς Διευθύνσεως Διοικητικῆς Ὁργανώσεως τοῦ
Ὑπουργείου Συντονισμοῦ καὶ τῆς ἀπογραφῆς τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων τῆς
διενεργηθείσης ὑπὸ τῆς Ε.Σ.Υ.Ε.

αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὡς μὴ ἔχοντες ἀξίαν. Δηλαδή, ἐκ πρώτης ὄψεως δύναται νὰ
λεχθῆ ὅτι ἡ αὐξησης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ὑπαλλήλων τοῦ Δημοσίου εἶναι ἄσχετος
πρὸς τὴν αὐξησην τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας, γεγονός ὅπερ θὰ ἐδικαιολογεῖ ἐν μέ-
ρει τὴν διατυπωμένην ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Parkinson θεωρίαν. Ἐάν, περαιτέρω, θε-
λήσωμεν νὰ διερευνήσωμεν τὰ πραγματικὰ αἰτία τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
Δημοσίων Ὑπαλλήλων, θὰ διαπιστώσωμεν, ἀναμφισβητήτως, τοῦλάχιστον διὰ τὸν
Ἑλληνικὸν χῶρον, ὅτι ταῦτα εἶναι διάφορα ἐκείνων, ἅτινα προβάλλονται ἐν τῷ νό-
μῳ τοῦ Parkinson, προκλούμενα ἀπὸ διαφορετικοὺς παράγοντας, οἵτινες ἐπενερ-
γοῦν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως. Δηλαδή, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, εἶναι δυνατὴ ἡ διατύπωσις

διαφορετικῶν συμπερασμάτων τῶν τοῦ νόμου τοῦ Parkinson, ἔστω καὶ ἐὰν ἀκολουθηθῇ ἡ ἰδία χρησιμοποιομένη ὑπ' αὐτοῦ διαδικασία.

ε) Συγκεκριμένως, ἐν σχέσει πρὸς τὴν τυπικὴν διαμόρφωσιν τῶν ἀριθμῶν, διότι ὑπάρχει καὶ ἡ οὐσιαστικὴ αὐτῶν σύνθεσις περὶ τῆς ὁποίας θ' ἀσχοληθῶμεν ἐν συνεχείᾳ, ἐπελέξαμεν, κατὰ τὴν αὐτὴν μὲ τὸν Parkinson διαδικασίαν, δύο Μονάδας τῆς Ἑλληνικῆς Κρατικῆς Μηχανῆς, ἴτοι τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ τὴν Ἐθνικὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν προκειμένῳ, δηλαδὴ, ἠκολουθήσαμεν τὴν αὐτὴν «μέθοδον» τοῦ Parkinson, ἐξετάζοντες στοιχεῖα, ἀναφερόμενα εἰς ὠρισμένα μόνον μεγέθη καὶ οὐχὶ εἰς πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Δημοσίαν Ὑπηρεσίαν, ἵνα δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου καταδείξωμεν ὅτι τὰ συμπεράσματα εἶναι ἢ δύνανται νὰ εἶναι σύμφωνα ἢ διάφορα τῶν τοιούτων τοῦ νόμου τοῦ Parkinson.

Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ πίνακος ὑπ' ἀριθμ. II, τὸ ποσοστὸν αὐξήσεως τῶν Ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ὑγιεινῆς κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1956—1961 ἀνήλθεν εἰς 127,54%, δηλαδὴ κατὰ μέσον ἔρον κατ' ἔτος εἰς 25,5% καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1961—1965 εἰς 24,68%, δηλαδὴ κατὰ μέσον ἔρον κατ' ἔτος εἰς 6,17%.

Παραθέτομεν κατωτέρω πίνακας ἀφορῶντας εἰς τὴν δρᾶσιν ὠρισμένων τομῶν τοῦ Ὑπουργείου τούτου, δι' οὗ διατίθενται στατιστικὰ στοιχεῖα :

Πίναξ III

*Ἐμφαίωσιν τὴν περίθαλψιν παιδίων εἰς Ἰδρύματα ἐν γένει
(Κρατικῆς—Ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας—Π.Ι.Κ.Π.Α.)*

Ἔτη	Οικοτροφεῖα	Ἐκατοστιαία αὐξομείωσις ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔτος 1957	Ἰδρύματα Διημερεύσεως	Ἐκατοστιαία αὐξομείωσις ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔτος 1957
1957	7.450	100	10.464	100
1958	7.533	101	10.027	95
1959	7.639	103	10.702	102
1960	8.235	110	10.861	104
1961	10.549	142	14.342	137
1962	10.941	147	16.073	153
1963	11.272	151	16.524	158
1964	10.656	143	18.107	173

Πηγή: Ὑπηρεσία Στατιστικῆς Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας.

Ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ ἀνωτέρω πίνακος III, ὡς καὶ τῶν ἀκολουθοῦντων εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα IV καὶ V διαπιστοῦμεν ἀπὸ στατιστικῆς πλευρᾶς, ὅτι ἔχομεν διὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1957—1964 αὐξήσιν κυμαινομένην εἰς ποσοστά, ἀντιστοίχως διὰ τοὺς ὡς ἄνω πίνακας, 43,03% (δηλαδὴ κατὰ μέσον ἔρον κατ' ἔτος 6,14%) καὶ 73% (δηλαδὴ κατὰ μέσον ἔρον κατ' ἔτος 10,4%) 109% (δηλαδὴ κατὰ μέσον ἔρον κατ' ἔτος 15,57%) καὶ 15% (δηλαδὴ κατὰ μέσον ἔρον

Πίναξ IV

Εμφαίνων τὴν περίθαλψιν ἐνηλίκων εἰς Ἱδρύματα πρωτοβουλίας

Ἔτη	Ἱδρύματα Ἐπιχορηγούμενα καὶ μὴ	Ἐκατοστιαία αὐξομείωσις ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔτος 1957
1957	2.333	100
1958	2.333	100
1959	2.333	100
1960	5.541	237
1961	5.627	241
1962	5.815	249
1963	6.174	264
1964	4.869	209

Πηγή: Ὑπηρεσία Στατιστικῆς Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας.

Πίναξ V

Εμφαίνων τὴν παιδικὴν προστασίαν (Κατασκηνώσεις)

Ἔτος	Παιδιὰ	
1955	39.100	
» 1956	» 39.500	
» 1957	» 37.000	
» 1958	» 37.500	
» 1959	» 35.000	
» 1960	» 35.000	
» 1961	» 35.000	
» 1962	» 36.000	
» 1963	» 36.000	
» 1964	» 44.000	
» 1965	» 45.000	

Πηγή: Ὑπηρεσία Στατιστικῆς Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας.

κατ' ἔτος 1,5⁰/₀), πλέον τὰς ἀποκατασταθείσας κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1955—1965 νέας προσφυγικὰς οἰκογενείας, ἀνερχομένης εἰς 1943.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ δραστηριότητες τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας δύνανται συλλήβδην νὰ συνοψισθοῦν εἰς ποσοστὸν κατ' ἔτος κατόπιν προσθήκης τῶν ἐπὶ μέρους ποσοστῶν, θὰ ἔχωμεν ποσοστὸν αὐξήσεως τῶν δραστηριοτήτων τοῦ κυμαινόμενον κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος εἰς 8,3⁰/₀, πλέον φυσικὰ τοὺς ἀποκατασταθέντας νέους πρόσφυγας.

Συνεπῶς, καίτοι θὰ ἦτο δύσκολον ν' ἀποφανθῇ τις περὶ ὀφισταμένης ἁρμονίας μεταξὺ τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ὑπουργείου τούτου καὶ τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ὑπαλλήλων του, διότι ἄφ' ἐνός δὲν

υπάρχουν λεπτομερέστερα στοιχεία και άφ' ετέρου δέν αναφέρονται ταύτα εἰς τήν αὐτήν ἀπολύτως περίοδον, ἐν τούτοις, διαπιστοῦται ὅτις ἡ αὐξησις τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ὑπουργείου τούτου, ἐπέφερον ἀνάλογον αὐξησιν καί τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ὑπαλλήλων του.

Περαιτέρω, ἡ κατάστασις ἐν τῇ Ἐθνικῇ Στατιστικῇ Ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλλάδος, διὰ τήν περίοδον τῶν ἐτῶν 1956—1965, ἐμφανίζεται ὡς κατωτέρω :

Π ν α ξ VI

Ἐμφαίνων τὰς μεταβολὰς εἰς τήν Ε.Σ.Υ.Ε. ἐξ ἐπόψεως βασικῶν μονάδων καί προσωπικοῦ

Ἔτη	Σύνολον βασικῶν μονάδων εἰς ἐπίπεδον Τμημάτων	Αὐξησις ἢ ἐλάττωσις τοῖς %	Π ρ ο σ ω π ι κ ὸ ν			Αὐξησις ἢ ἐλάττωσις τοῖς %
			Μόνιμον	Ἐπὶ συμβά- σει	Σύνολον	
1956	54		485	—	485	
1961	116	114,8 ^ο /ο	485	320	805	65,9 ^ο /ο
1965	122	5,1 ^ο /ο	521	432	953	18,3 ^ο /ο

Π η γ ῆ : Ν.Δ. 3627/56 καί Β.Δ. 871/60 — Στοιχεῖα ἐκ τοῦ Τμήματος Προσωπικοῦ τῆς Ε. Σ. Υ. Ε.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει ἡ μελέτη αὕτη, ἐθεωρήθη ὡς προϋπόθεσις ἡ ἀπεικόνισις τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ε.Σ.Υ.Ε. μέσφ τῶν λειτουργουσῶν ἐν αὐτῇ βασικῶν Μονάδων εἰς ἐπίπεδον Τμήματος, μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης πλέον συγκεκριμένης δυνατότητος προσδιορισμοῦ αὐτῶν, ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν σχετικῶν διαθεσίμων στοιχείων διαπιστοῦται ὅτι διὰ ποσοστὸν αὐξήσεως τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης 114,8^ο /ο, δηλαδή 22,9^ο /ο κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος διὰ τήν περίοδον τῶν ἐτῶν 1956—1961, ἀντιστοιχεῖ αὐξησις τοῦ προσωπικοῦ εἰς ποσοστὸν 65,9^ο /ο δηλαδή 13,18^ο /ο ὁμοίως κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος διὰ τήν αὐτὴν περίοδον καί διὰ ποσοστὸν αὐξήσεως τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἴδιας Ὑπηρεσίας 5,1^ο /ο, δηλαδή 1,27^ο /ο κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος διὰ τήν περίοδον τῶν ἐτῶν 1961—1965, ἀντιστοιχεῖ αὐξησις τοῦ προσωπικοῦ εἰς ποσοστὸν 18,3^ο /ο, δηλαδή 4,57^ο /ο ὁμοίως κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος διὰ τήν αὐτὴν περίοδον.

Ἐὰν θελήσωμεν ἔτι περαιτέρω νὰ προσδιορίσωμεν, ἔστω κατὰ προσέγγισιν, τὸ κατ' ἔτος ποσοστὸν αὐξήσεως τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ε.Σ.Υ.Ε. ἐν σχέσει πρὸς τὸ τοιοῦτον τῆς αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς, τότε δι' ἐτήσιον ποσοστὸν αὐξήσεως τῶν δραστηριοτήτων αὐτῆς 13,8^ο /ο ἀντιστοιχεῖ ἐτησίᾳ αὐξησις τοῦ προσωπικοῦ τῆς εἰς ποσοστὸν 10,72^ο /ο, γεγονός δὲ ὅπερ θὰ ἐδικαιολόγη ἀδιάστως τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ αὐξησις τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης εὐρίσκειται εἰς ἀπόλυτον ἀρμονικὴν σχέσιν πρὸς τὴν αὐξησιν τῶν δραστηριοτήτων τῆς.

στ) Ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα ὅπερ προκύπτει ἐκ τῆς χρήσεως καί ἀναλύσεως

τῶν ἀριθμῶν, ὡς ἐλέχθη καὶ προηγουμένως καλύπτει τὴν τυπικὴν πλευρὰν τοῦ θέματος, ἢ ὅποια εἶναι ἀκριβῆς μόνον φαινομενικῶς.

Συμπεράσματα — Οὐσιαστικὴ διαμόρφωσις τῶν «ἀριθμῶν» ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Χώρου

Λόγῳ ὅμως τῆς βλῆς δομῆς τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ὁποίας ἢ χρῆσις σαφῶς προδιαγεγραμμένων ἀρχῶν ἢ κανόνων εἶναι μᾶλλον ἀδύνατος, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι δὲν δύνανται οὗτοι νὰ τύχουν καθολικῆς ἐφαρμογῆς ἀδιακρίτως χώρου καὶ χρόνου, ὑπάρχει καὶ ἡ οὐσιαστικὴ ὅψις, ἢ ὅποια διαμορφοῦται εἴτε ἐξ ἀπροβλέπτων ἢ ἀσταθμῆτων παραγόντων εἴτε ἐκ σταθμητῶν ἢ συγκεκριμένων τοιοῦτων, οἱ ὅποιοι συνιστοῦν στοιχεῖα τῆς συγκεκριμένης κοινωνίας εἰς ἣν περιορίζεται ἡ ἔρευνα.

Παράγοντες τοιαύτης μορφῆς ἐντὸς τοῦλάχιστον τοῦ Ἑλληνικοῦ Χώρου, διαμορφωθέντες ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης μορφῆς τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Διοικήσεως, θὰ ἠδύναντο ν' ἀναφερθοῦν ἐνδεικτικῶς οἱ ἑξῆς :

1) Κομματικοὶ καὶ πολιτικοὶ παράγοντες. Ἀτυχῶς, αἱ συνθῆκαι ἦσαν μέχρι πρότινος τοιαῦται ἐν Ἑλλάδι, ὥστε ἡ ἐπ'ἀνδρῶσις τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν, εἴτε ἦτο ἀναγκαῖα εἴτε μὴ, ἐγίνετο τῇ μεσολαβήσει ἢ ἐπεμβάσει τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς Χώρας καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν κομματικῶν κυρίως συμφερόντων. Πολλάκις, μάλιστα, ἐδημιουργοῦντο εἰκονικαὶ ἀνάγκαι ἵνα ἐκπληρωθοῦν ἐπιθυμίαι τῶν ψηφοφόρων, ἢ αὐξήσις δὲ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν εἰς μέγα ποσοστὸν ἦτο συνέπεια οὐχὶ τῆς αὐξήσεως τῆς ἐργασίας ἢ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν δραστηριοτήτων ἐνὸς Κρατικοῦ Ὁργανισμοῦ, ἀλλὰ τῆς νοστροπίας κυρίως τῶν κυβερνωμένων βπως ἐπιδιώξουν τὸν διορισμὸν εἴτε αὐτῶν τῶν ἰδίων, εἴτε μελῶν τῆς οἰκογενείας των μέσῳ τῶν Βουλευτῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔκρουον πάντοτε τὸν κώδωνα τοῦ κομματικοῦ των συμφέροντος. Οἱ Βουλευταὶ δέ, οἱ ὅποιοι εἶχον περιπλοκὴν εἰς τὴν δίνην τοῦ θλιβεροῦ τούτου φαινομένου, μοιραίως ὑπέκυπτον, διότι εἴτε δὲν ἠδύναντο εἴτε δὲν ἠθελον ν' ἀπαλλαγοῦν ταύτης.

Πάντως, εἶναι ἐξ ἴσου ἀναγκαῖον νὰ λεχθῆι ὅτι καίτοι ἡ αἰτία αὕτη ἀπετέλεσε καθ' ἡμᾶς τὸν βασικώτερον ἄξονα πέριξ τοῦ ὁποίου διεμορφώθη ἡ ὑφιστάμενή κατάστασις ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἐν τούτοις, θὰ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑφίστανται καὶ ἄλλα αἰτία, τὰ ὅποια ἴσως ὑπῆρξαν ἢ γενεσιουργὸς αἰτία τῆς καταστάσεως ταύτης. Τὰ αἰτία ταῦτα συνιστοῦν τοὺς ὑπολοίπους, ἀναφερομένους ἐνδεικτικῶς ἐν συνεχείᾳ, παράγοντας.

2) Ἀνεργία. Ἡ εἰς μέγαν βαθμὸν χρονία ἀνεργία καὶ συνεπῶς προσφορὰ ἐργασίας ἐν Ἑλλάδι καὶ δὴ ἀνειδικεύτου, ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν τὸ κυριώτερον φαινόμενον ὅπερ ἀντεκατοπετρίσθη ἐναργέστερον εἰς τὴν ὑπαρξιν πάντοτε δυσμενῶν βρων ἐργασίας (4).

4) Βλ. Κλ. Β. Μπανταλοῦκα : «Ἡ χρονία ὑποαπασχόλησις τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐργατικοῦ δυναμικοῦ». Ἀθήναι 1956, σελ. 11—14.

Ἡ ἀνεργία αὕτη εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον, ἀφ' ἐνὸς τὴν διὰ διαφόρων τεχνασμάτων καὶ μέσων (χρησιμοποίησις τοῦ πολιτικοῦ κόσμου) ἰκανοποίησιν τοῦ αἰτήματος πρὸς ἐργασίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν, ὑπὸ παντὸς ἔχοντος ἀνάγκην, προσφορὰν οἰασθήποτε ἐργασίας, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ὑφίσταντο τὰ κατάλληλα ἢ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο ἐφόδια (ἀνυπαρξία ἐιδικῆς καταρτίσεως κλπ.).

3) Ἀνυπαρξία ὀργανώσεως θάσει προγραμματισμοῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ Δημοσία Διοικήσεις, πλὴν ἐξαίρέσεων ἔδρα καὶ ἀντεμετώπιζε τὰ προβλήματα τῆς μετὰ χειρότητα, διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἀκόμη καὶ ἀκαταλλήλων προσώπων, μὴ παρεχόντων οἰονδήποτε ἐχέγγυον ἐπιτυχίας. Δηλαδή σπανίως, ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν τὸ ἀξίωμα «ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν».

Ὡς παράδειγμα, ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ ν' ἀναφέρωμεν τὸ γεγονός ὅτι μεταπολεμικῶς πολλαὶ χιλιάδες Δημοσίων Ὑπαλλήλων ἔχουν ὑποστῆ ἐιδικὴν ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, πλὴν ὅμως μέχρι πρό τινας τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τούτων, λόγῳ ἀκριβῶς τῆς νοστροπίας νὰ ἀντιμετωπιζῶνται ἐκ τῶν ἐνόντων τὰ προβλήματα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Διοικήσεως, παρέμενεν ἀχρησιμοποίητον ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐχρησιμοποίηθη οὐχὶ ἐπωφελῶς καὶ δὴ εἰς ἀντικείμενα ἄσχετα πρὸς τὴν εἰδικευσίν των.

Βεβαίως, καταβάλλεται νῦν ἐπαινετὴ προσπάθεια πρὸς ἐξάλειψιν τῆς νοστροπίας ταύτης νοστροπίας καὶ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι βαθμιαίως μὲν ἀλλ' ἀσφαλῶς εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ὀρθὴν γραμμὴν ἀντιμετώπισεως τῶν προβλημάτων τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἀλλὰ τὸ χρονικὸν σημεῖον καθ' ὃ θὰ ἔχη ἐπέλθει πλήρης κάθαρσις, ἴσως εὐρίσκεται εἰσέτι μακρὰν.

4) Πλημμελῆς κατάρτισις ἢ ἀνυπαρξία καταρτίσεως. Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ νὰ λεχθῇ, ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἢ μᾶλλον τὸ σπουδαιότερον μειονέκτημα τῆς ἐν Ἑλλάδι Δημοσίας Διοικήσεως.

Τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῶν εἰσεληθόντων εἰς τοὺς Κρατικοὺς Ὀργανισμοὺς καὶ κυρίως τῶν τοιούτων τῆς Β' Κατηγορίας εἶναι ἀνεπίδικευτοι, ἀκατάρτιστοι καὶ ἐν πολλοῖς ἀγράμματοι. Ἦσαν δὲ οὗτοι πρόθυμοι, πρὶν ἀκόμη εἰσελθῶν εἰς τὴν Δημοσίαν Ὑπηρεσίαν, νὰ ἀναλάβουν οἰονδήποτε ἐργασίαν, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν εἶχον ἰδέαν ταύτης, ἔτι δὲ καὶ ἐναντι οἰονδήποτε ὕψους ἀμοιβῆς. Ἦτο μάλιστα οὐνήθεε τὸ φαινόμενον, π.χ., τῶν δακτυλογράφων Δημοσίων τινῶν Ὑπηρεσιῶν, ἄνευ οἰασθήποτε προγενεστέρας σχετικῆς καταρτίσεως τῶν ἢ τῶν μεταφραστῶν ξένων γλωσσῶν τῶν ἐχόντων στοιχειώδη ἢ πλημμελῆ γνῶσιν τῆς ξένης γλώσσης διὰ μεταφράσεις εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐκ τῆς ὁποίας προσελαμβάνοντο κ.ο.κ. Ἐνῶ ἀντιθέτως εἰς ἄλλας πλέον ἀνεπτυγμένας Χώρας, ἔνθα τὸ ἐπίπεδον ἐκπαίδευσσεως εἶναι ὑψηλόν, ἀκόμη καὶ αἱ δακτυλογράφοι ἔχουν πλήρη κατάρτισιν πρὶν ἀκόμη ἀναλάβουν σχετικὴν ἐργασίαν, ἀρκεῖ δὲ πολλάκις μία δακτυλογράφος νὰ ἀναπληρώσῃ ποσοτικῶς τοῦλάχιστον πέντε ἀσκούσας παρόμοια καθήκοντα εἰς πολλάς Ἑλληνικὰς Δημοσίας Ὑπηρεσίας.

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶμεν ἔτι περαιτέρω εἰς τοὺς λόγους οὔτινας, τοῦλάχιστον διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀπετέλεσαν τὴν βασικὴν αἰτίαν αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, διότι ἄλλωστε οὗτοι ἐχρησιμοποίηθησαν ἀπλῶς καὶ μόνον καὶ δὴ ἐνδεικτικῶς ἵνα καταστῆ δυνατὸς ὁ ἀκριθέστερος χαρακτηρισμὸς τοῦ νόμου.

του Parkinson, διὰ τοῦ ὁποίου, ἐν τελευταία ἀναλύσει, ἐπιτυχάνεται ἡ διὰ φανταστικῶν τεχνασμάτων δικαιολόγησις ἐνὸς φαινομένου τῆς Δημοσίας Διοικήσεως. Δηλαδή, ἀκολουθήσαντες ἐν πολλοῖς τὴν ἰδίαν μέθοδον τοῦ Parkinson, ὑπὸ διαφορετικῶν φυσικῶν πρίσμα, ἠθελησάμεν ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ καταδείξωμεν ὅτι ὁ χρησιμοποιοῦμενος ὑπ' αὐτοῦ μαθηματικῆς τύπος δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐν τῷ πλαισίῳ δράσεως τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἰδιαιτέρως μάλιστα εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὡς κατεδείχθη, ἕτερα στοιχεῖα, ἄσχετα πρὸς τὰ τοιαῦτα τοῦ νόμου τοῦ Parkinson ὑπῆρξαν ἢ αἰτία τῆς ἀξήσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Δημοσιῶν Ἑπιχειρησῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ υπογραμμίσωμεν τὸ γεγονός ὅτι τὰ προβλήματα τῆς Δημοσίας Διοικήσεως εἰς τὴν ἐποχὴν μας δὲν ἀντιμετωπίζονται οὐδὲ εἶναι δυνατόν νὰ ἐπεξηγηθοῦν διὰ μαθηματικῶν τύπων, ἰδίᾳ μάλιστα διὰ ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα καὶ εἰς ἄλλος ἀυσταθμῆτους κατὰ κανόνα δρους, ἐπιβαλλομένους ἐκ τῆς ἀενάου ἐξελίξεως τῆς κοινωνίας μας.

B I B Λ I O Γ Ρ Α Φ Ι Α

1. Κλ. Β. Μπανταλούκα: «*Ἡ χρονία ὑποαπασχόλησις τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐργατικοῦ δυναμικοῦ*». Ἀθῆναι 1956.
2. Κλ. Β. Μπανταλούκα: «*Ἡ ὀργανωτικὴ τῆς οἰκονομίας*». Ἀθῆναι 1967.
3. C. Northcote Parkinson: «*Parkinson's Law or the Pursuit of Progress*». Penguin Books, 1965.
4. C. Northcote Parkinson: «*Ὁ νόμος τοῦ Πάρκινσον*». Μετάφρασις Ἑλλῆς Λαμπροπούλου, Ἐκδόσεις Α. Καραβία.
5. O & M Bulletin, Unilever Limited, Organisation Division London: *Ideas—New Methods—Equipment for the Office*. No 21, 1958.
6. Γ. Ε. Τραγάκη: *Τὸ «Γραφεῖον» χθές, σήμερον, αὔριον*. Εἰς περιοδικὸν «Ὁ Κύκλος», Τόμ. Ζ, Αὐγούστος — Σεπτέμβριος 1967.